

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Проректор

з науково-методичної та навчальної роботи

О.Б. Жильцов

2018 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

3.3.5. ПНП ПСИХОЛОГІЯ ДИТЯЧОЇ ТВОРЧОСТІ

напрямок підготовки 6.010102 "Початкова освіта"
Педагогічний інститут

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02138554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Програма № 0121/18
Жильцов
(підпис) (прізвище, ініціали)
« » 2018 р.

Київ – 2018 рік

УДК
ББК

Психологія дитячої творчості: роб. навч. прог. [для студентів напряму підготовки 6.010102 "Початкова освіта"] / уклад. Метелюк В.І. – Київський університет імені Бориса Грінченка, 2018.

Розробник:

Метелюк Валентина Іванівна, викладач кафедри педагогіки та психології Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка,

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри педагогіки та психології

Протокол № 5 від 10 січня 2018 року

Завідувач кафедри педагогіки та психології

 Іванюк Г.І.

Заступник директора з науково-методичної та навчальної роботи

 Машовець М.А.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів 3	Галузь знань <i>0101 Педагогічна освіта</i>		
	Напрямок підготовки <i>6.010102 Початкова освіта</i>		
Модулів – 3	Спеціальність (професійне спрямування): вчитель початкових класів	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 4		4-й	
Загальна кількість годин – 90 год.		Семестр	
		8-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 2	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <i>«бакалавр»</i>	Лекції	
		12 год.	
		Семінарські	
		8 год.	
		Практичні	
		8 год	
		Самостійна робота	
		28 год.	
		Модульний контроль	
		4 год.	
Семестровий контроль			
30 год			
Вид контролю: екзамен			

1. Мета і завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни «Психологія дитячої творчості» - формування у студентів психологічної компетентності як складової професійної компетентності, що передбачає вивчення особливостей формування творчої особистості дітей молодшого шкільного віку і практичних вмінь використовувати засвоєні знання у роботі вчителя, а також основних напрямків роботи з батьками, спрямованої на розвиток творчих здібностей.

Завдання дисципліни:

- ознайомити студентів із понятійним апаратом, теоретичними та методологічними основами психології дитячої творчості як науки на різних етапах її розвитку;

- збагатити знання студентів щодо психологічних особливостей дитячої творчості, що дозволяють максимізувати розвиваючий навчально-виховний результат;

- навчити практично застосовувати знання психологічних закономірностей розвитку дітей в умовах навчально-виховного процесу;

- сформуванню відповідального ставлення до ролі педагога, прагнення до особистісно-професійного зростання у напрямку вдосконалення педагогічної і психологічної культури.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- сучасні погляди на вікові і психологічні закономірності психічного розвитку та їх врахування у педагогічній практиці;

- сучасні підходи до вивчення творчості, її умов, психології творчої особистості, структури творчого процесу;

- біосоціальні передумови формування творчої особистості у дитячому віці;

- особливості розвитку творчих здібностей дітей на різних етапах онтогенезу;

- особливості розвитку творчих здібностей дитини у різних видах продуктивної діяльності;

вміти:

- адекватно поєднувати навчально-виховні та розвивальні впливи на дітей в умовах навчального закладу для їх всебічного розвитку;

- діагностувати актуальний рівень творчих здібностей дитини й прогнозувати подальший розвиток творчої особистості;

- планувати, організовувати й здійснювати різні види роботи щодо розвитку творчих здібностей дитини;

- використовувати різні види діяльності з метою активізації психічного розвитку молодшого школяра.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 60 годин/2 кредити ECTS. З них лекцій - 14 год., семінарських занять - 6 год., практичних занять - 6 год., лабораторних - 2 год., МКР - 4 год., самостійної роботи - 28 год.

2. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЇ ТВОРЧОСТІ

Тема 1. Психологія творчості як галузь психологічної науки

Психологія творчості як галузь психологічного знання. Предмет і завдання психології творчості. Міжпредметні та внутрішньопредметні взаємозв'язки психології творчості. Історія розвитку психології творчості від античності до початку XXI ст.: психоаналіз про суть творчості, біхевіористична теорія та її основні постулати, гуманістична теорія про вищі досягнення людини і творчість. Вітчизняні підходи до проблеми творчості. Психологічні методи дослідження особливостей формування творчої особистості.

Тема 2. Психологія творчої особистості.

Дар творити: природні передумови і соціальні впливи. Задатки. Здібності, їх види та рівні розвитку. Компенсаторні можливості у розвитку здібностей. Ітелект, уява, спостережливість в структурі здібностей. Поняття про обдарованість, талант, геніальність. Психологічний портрет творчої особистості. Поглинутість справою, домінанта творчості, мотивація та працелюбство – як основні риси творця. Типологія творчих особистостей і стилі творчої діяльності. Етичні закони і творчість. Проблема віку і продуктивності творчої особистості. Творчість на різних вікових етапах. Ризики та небезпеки творчих особистостей. Бар'єри в творчості.

Тема 3. Творчий процес та його структура

Поняття про творчий процес. Запити суспільства і творчість. Суть і значення передчасних відкриттів і прогнозів. Види творчості: наукова, технічна, мистецька, педагогічна, спортивна. Структура творчого процесу (за Г.Уоллесом): задум, виношування задуму, реалізація задуму, оцінка результатів. Особливості творчого

процесу на рівні підсвідомості й свідомості. Рівні творчості (за Ю.Л. Трофімовим).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ У ДИТЯЧОМУ ВІЦІ

Тема 4. Становлення творчої особистості в дитинстві.

Взаємодія спадкових та соціальних факторів в процесі становлення особистості дитини. Обдарованість і схильність до творчості - універсальні характеристики дітей дошкільного і молодшого шкільного віку. Дитинство як сензитивний період для розвитку творчих здібностей особистості. Особливості розвитку здібностей в дошкільному та молодшому шкільному віці. Сучасні підходи до розвитку творчого потенціалу дітей.

Прикмети вундеркіндів: пізнавальна домінанта, захопленість діяльністю, вищі, ніж у однолітків досягнення.

Тема 5. Діяльність як умова розвитку творчих здібностей дитини.

Взаємозв'язок традиційної культури і дитячої діяльності.

Розвиток творчих здібностей дитини у словесній діяльності. Психологія мовленнєвої соціалізації дитини. Види і механізми дитячого словотворення. Літературна творчість дітей молодшого шкільного віку

Психологія художньої діяльності та можливості різних її видів і технік у розвитку творчих здібностей дитини дітей дошкільного та молодшого шкільного віку.. Ранні прояви творчості дитини у малюванні: використання кольору, форми і простору.

Ранні прояви музичного слуху та музичного виконавства у дітей дошкільного і молодшого шкільного віку. Спів, гра на музичних інструментах, танці і їх роль у формуванні музичних здібностей дитини.

Можливості ігрової діяльності для розвитку творчих здібностей дітей. Розвиток творчих здібностей дитини в умовах створення нових ігор,

виготовленні атрибутів та спільної гри. Ігри-драматизації за сюжетами художніх творів і їх значення для розвитку акторських здібностей.

Формування творчих здібностей дітей молодшого шкільного віку в умовах навчання.

Тема 6. Розвиток творчого потенціалу дітей.

Огляд методів діагностики здібностей дітей. Аналіз продуктів діяльності для вивчення здібностей дитини дошкільного віку. Психодіагностика інтелектуальної обдарованості дитини. Використання проєктивних методик для діагностики різних видів дитячої творчості. Використання бесід і анкетування батьків для дослідження творчих здібностей дитини.

Професіоналізм, любов і творчий підхід до справи – головні якості вчителя в формуванні творчих здібностей дитини. Індивідуальні програми для обдарованих. Методи розвитку творчого спілкування та творчих особистісних якостей особистості за В.В.Рибалкою.

Стратегії навчання творчості:

Основні техніки розвитку творчих здібностей дітей: розв'язування творчих задач і ситуацій, вправи для розвитку інтелекту, уваги, спостережливості. Практика різних видів діяльності.

Розуміння, прийняття, підтримка – принципи турботи батьків про розвиток здібностей і талантів дитини. Психологічний супровід сімей, в складі яких є здібні, обдаровані діти. Роль спеціалізованих навчальних закладів в розвитку творчості дітей.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	усьог о	у тому числі				
л		сем	прак т.	с.р.	мкр	
1	2	3	4	5	6	7
Модуль 1						
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи психології творчості						
Тема 1. Психологія творчості як галузь психологічної науки	8	2	2		4	
Тема 2. Психологія творчої особистості	9	2	2		5	
Тема 3. Творчий процес та його структура	13	2	2	2	5	2
Разом за змістовим модулем 1	30	6	6	2	14	2
Змістовий модуль 2. Формування творчої особистості у дитячому віці						
Тема 4. Становлення творчої особистості в дитинстві	9	2	2		5	
Тема 5. Діяльність як умова розвитку здібностей дитини	9	2		2	5	
Тема 6. Розвиток творчого потенціалу дітей.	12	2		4	4	2
Разом за змістовим модулем 2	30	6	2	6	14	2
Усього годин	60	12	8	8	28	4

5. Теми семінарських і практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Творчість як проблема психологічної науки	2 Семінар
2.	Здібності в контексті діяльності творчої особистості.	2 Семінар
3.	Психологічні особливості розвитку творчості на різних вікових етапах	2 Семінар
4.	Аналіз основних чинників становлення творчої	2

	особистості та аспектів її творчості	Практичне заняття
5.	Психологічні особливості розвитку творчості у дитячому віці	2 Семинар
6.	Розвиток творчого потенціалу дітей молодшого шкільного віку.	4 Практичне заняття
7.	Значення, специфіка перебігу, труднощі і проблеми творчої діяльності (Звіт про власні творчі здобутки).	2 Практичне заняття

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми		Кільк ість годин	Кільк ість балів
	тема 1 Психологія творчості як галузь психологічної науки	1.Розробити міні-словник з теми (10-15 понять) 2.Створити карту знань з проблеми історії розвитку психології творчості.	4	5
	тема 2 Психологія творчої особистості	1.Дослідити життєвий шлях і творчість талановитої людини та проаналізувати різні психологічні аспекти її творчості. (специфіку розвитку в дитинстві, етапи творчості, особливості окремих періодів, історії створення шедеврів, історії відкриттів тощо). Особу творця студент обирає самостійно.	5	5
	тема 3 Творчий процес та його структура	1. Створити таблицю «Види творчої діяльності», узагальнивши кілька підходів до класифікації 2. Розробити карту знань з проблеми: «Структура творчого процесу»	5	5
	тема 4. Становлення творчої особистості в	1.Створити бібліографію до теми. 2. Ессе на одну з тем: «Як стати	5	5

	дитинстві	генієм» ?, «Творчість як подолання», «Всі діти талановиті, чи ні?», «Куди зникають вундеркінди?»		
	тема 5. Діяльність як умова розвитку творчих здібностей дітей	1.Розробити конспект уроку, що містить фрагменти роботи вчителя, спрямованої на розвиток здібностей. 2.Підібрати 2-3 зразки результатів дитячої творчості у різних видах діяльності. (малюнки, вірші, оповідання, казки та інше)	5	5
	Тема 6. Розвиток творчого потенціалу дітей	1.Скласти пам'ятку для вчителів та батьків щодо розвитку творчої обдарованості дітей 2.Підібрати 3-4 методики для виявлення творчих здібностей дитини молодшого шкільного віку.	4	5
	ВСЬОГО	.	28	30

7. Методи навчання

І. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

•*Словесні:* лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.

•*Наочні:* спостереження, ілюстрація, демонстрація.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проєктів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

8. Методи контролю

У процесі оцінювання навчальних досягнень бакалаврів застосовуються такі методи:

➤ ***Методи усного контролю:*** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда.

➤ ***Методи письмового контролю:*** модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, звіт, реферат, есе.

➤ ***Методи самоконтролю:*** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота								Макс. балів	Екз.	Сума
Форми роботи	Змістовий модуль 1 87 балів			Змістовий модуль 2 87 балів						
Лекції	T1	T2	T3	T4	T5	T6		6	40	100
	1	1	1	1	1	1				
Сем./практ. заняття	11	11	11	11	11	11	11	88		
Самостійна робота	5	5	5	5	5	5		30		
МКР	25			25				50		
ВСЬОГО								174	іспит	100
Всього - 174 бали РК = 2.9										

Шкала оцінювання

Рейтинг оцінка	Значення оцінки	Оцінка за шкалою університету
A	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу	90 – 100 балів
B	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок	82 – 89 балів
C	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок	75 – 81 балів
D	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності	69 – 74 балів
E	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь) в межах навчального матеріалу	60 – 68 балів
FX	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання	35 – 59 балів
F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни	1– 34 балів

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Критерії оцінювання
«відмінно»	A	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	B C	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	D E	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	FX F	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

9. Методичне забезпечення

- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ навчальні посібники;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;
- ✓ засоби підсумкового контролю (комп'ютерна програма тестування, комплект друкованих завдань для підсумкового контролю).

10. Рекомендована література

Базова

1. Моляко В.О. (ред.) Здібності, творчість, обдарованість: теорія, методика, результати досліджень / За ред. В.О. Моляко, О.Л. Музики. – Житомир: Вид-во Рута, 2006. – 320 с. °

2. Роменець В.А. Психологія творчості: навчальний посібник. – К.: Либідь, 2001. – 288 с. *
3. Туриніна О.Л. Психологія творчості / О.Л. Туриніна. – К.: МАУП, 2007. – 160 с.^о

- * - література наявна у бібліотеці Університету;
- ^о - література наявна на безкоштовних інтернет-порталах.

Допоміжна

4. Клименко В. В. Психологія творчості: навч. посіб. / В. В. Клименко. - К. : Центр навчальної літератури, 2006. - 480 с.
5. Міщиха Л.П. Психологія творчості: навч. посіб. / Л. П. Міщиха; Прикарпат. нац. ун-т ім. В.Стефаника. - Івано-Франківськ : Гостинець, 2007. - 447 с.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “ПСИХОЛОГІЯ ДИТЯЧОЇ ТВОРЧОСТІ”

Разом: 144 год., лекції – 28 год., семінарські заняття – 28 год., інд. робота – 8 год., самостійна робота – 72 год., МКР – 8 год.

Модулі	Змістовний модуль I.			Змістовний модуль II		
Назва модуля	Теоретичні основи психології творчості			Формування творчої особистості у дитячому віці		
К-сть балів	87			87		
Лекції	1					
Теми лекцій	Психологія творчості як галузь психологічної науки (1 б)	Психологія творчої особистості 1 б.)	Творчий процес та його структура (1 б.)	Становлення творчої особистості в дитинстві (1б.)	Діяльність як умова розвитку творчих здібностей (1б)	Розвиток творчого потенціалу дітей (11б.)
Теми семінарських занять	Творчість як проблема психологічної науки(11балів) семінар Здібності в контексті діяльності творчої особистості. (11 балів) семінар	Психологічні особливості розвитку творчості на різних вікових етапах (11 балів) семінар	Аналіз основних чинників становлення творчої особистості. (11б.) практичне заняття	Психологічні особливості розвитку творчості в дитячому віці (11б.) семінар Розвиток творчого потенціалу дітей молодшого шкільного віку (11 б.) практичне заняття	Розвиток творчого потенціалу дітей молодшого шкільного віку (11 б.) практичне заняття	Значення, специфіка перебігу, труднощі і проблеми творчої діяльності (Звіт про власні творчі здобутки). практичне заняття
Самостійна робота	5б	5б	5б	5б	5б	5б
Види контролю	МКР (25 балів)			МКР (25 балів)		
ПМК	Разом: 174 бали, К = 2.9 (макс.60 балів)					

Екзамен (письмовий) – 40 балів